

Financiering van de ouderenzorg:

Wat moet de volgende Vlaamse regering minimaal voorzien?

1. Vooraf

De ouderenzorg in Vlaanderen staat voor enorme uitdagingen. Het aantal 80-plussers in Vlaanderen groeit de komende 10 jaar met 18,5%. Zonder twijfel zal het aantal ouderen met nood aan zorg en ondersteuning die groei grotendeels volgen, zowel in de thuiszorg als in woonzorgcentra. Bovendien neemt daarbij ook de diversiteit aan noden en doelgroepen toe, zowel etnisch-cultureel als op vlak van psychische kwetsbaarheid, eenzaamheid, ... Dat vraagt om een dringende versterking van de zorg en ondersteuning voor ouderen.

Tegelijk kampt de ouderenzorg nu al met grote noden. De sector is ondergefinancierd, het aanbod ontoereikend, en ook de kwaliteit haalt niet overal de norm die we ervan verwachten. Dit ondanks heel wat gemotiveerde en gepassioneerde handen op het terrein.

We verwachten van de volgende Vlaamse regering dan ook een drastisch inhaalmanoeuvre. In deze nota geven we een overzicht van de investeringen die volgens ons minimaal nodig zijn om ouderen met zorgnoden kwaliteitsvolle zorg en ondersteuning te bieden, zowel thuis als in woonzorgcentra.

Daarbij maken we een raming van wat we als het essentiële minimum zien, om de omvang van de noden te kunnen duiden. Het is daarbij niet ons doel om het belang van de terechte, bredere noden en vragen in de sector te onderschatten. Vooraf geven we daarom een duidelijk overzicht van welke eisen we in de raming opnamen, en welke bredere noden we daar bovenop zien.

1.1. Welke noden zitten er in de berekening?

- Voor de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf:
 - o de uitbreiding woongelegenheden in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf in lijn met de erkenningskalender
 - o de volledige dekking op het niveau van de bijkomende erkenning (vroegere RVT) voor alle ouderen met zware zorgnoden (B, C, Cd, Cc, D)
 - o de versterking van de palliatieve zorg, vroegtijdige zorgplanning en levenseindezorg in woonzorgcentra: een referentiepersoon palliatieve zorg gerekend aan 0,5 VTE per 90 bewoners

- Voor de diensten voor gezinszorg: de verhoging van de omkaderingsnorm naar 1 VTE per 100 geholpen gezinnen, en de financiering volgens het vooropgestelde groeipad van 4%
- Voor de lokale dienstencentra: de realisatie van de programmatie van de lokale dienstencentra

1.2. Welke noden zien we nog, bovenop deze minimumberekening?

Voor een echte kwaliteitsvolle, betaalbare en toereikende ouderenzorg stellen zich nog meer uitdagingen. We denken daarbij onder meer aan:

- de nood aan woonzorgcentra en kortverblijf bovenop de erkenningskalender en eventuele omzettingen, in lijn met de demografische groei van het aantal ouderen met zorgnoden.
- de verwachte groei van het aantal mensen met een zorgbudget voor ouderen of voor zwaar zorgbehoevenden.
- De erkenning en gelijkwaardige ondersteuning van mensen die geconfronteerd worden met een handicap boven de leeftijd van 65.
- de extra middelen die nodig zijn voor een correcte zorgzwaartefinanciering:
 - o Een omkadering op niveau van de bijkomende erkenning voor alle zwaar zorgbehoevenden in woonzorgcentra is een begin, maar zelfs dat is voor kwaliteitsvolle zorg vaak nog onvoldoende.
 - o Een betere omkadering voor O- en A-profielen, bijvoorbeeld voor ouderen met een gestabiliseerde psychiatrische aandoening (wordt niet gemeten met KATZ-schaal)
 - o Een verhoging van de financiering voor de begeleider wonen en leven (vernieuwing animatiefunctie in woonzorgcentra)
- de nood aan bijkomende financiering voor centra voor dagverzorging.
- de nood aan bijkomende investeringen voor de inzet van ondersteunend personeel in woonzorgcentra en centra voor kortverblijf (schoonmaak, logistiek, keuken, administratie, middenkader).
- de financiering van een voltijds centrumleider in lokale dienstencentra, met oog op de nieuwe rol van lokale dienstencentra.

2. Welke extra middelen moet de volgende Vlaamse regering minimaal vrijmaken voor de ouderenzorg?

2.1. Uitbreiding woonzorgcentra tegen 2025

Eerst en vooral vragen we dat de +/- **14 700 bewoners** met een zwaar zorgprofiel die nu nog een basisomkadering (ROB) krijgen, kunnen rekenen op een volwaardige dekking op het niveau van de

bijkomende erkenning voor bewoners met zware zorgnoden (RVT). Voor de Vlaamse Ouderenraad vallen daar ook de mensen met een D-profiel onder. De totale meerkost voor een 100% dekking van de huidige B, C, Cd-profielen en dezelfde omkadering voor bewoners met een D-profiel wordt geschat op 125 miljoen euro.

Vervolgens rekenen we op de volledige uitvoering van de erkenningskalender voor woonzorgcentra tegen 2025. Concreet gaat dit over een stijging van ca. **3600 woongelegenen** tegen 2025 ten opzichte van vandaag. Gezien het groeiende aantal mensen met zware zorgnoden in de woonzorgcentra, en het principe van de volledige dekking op niveau bijkomende erkenning voor deze groep, verwachten we dat voor deze nieuwe bewoners een RVT-omkadering nodig zal zijn.

De meerkost van de bijkomende woongelegenheden tegen 2025, samen met de volledige realisatie van de bijkomende erkenning voor mensen met zware zorgnoden, bedraagt in totaal ca. **255 miljoen euro**.

2.2. Een versterking van de palliatieve zorg, vroegtijdige zorgplanning en levenseindezorg in woonzorgcentra

De palliatieve functie in woonzorgcentra wordt nu gefinancierd aan **€ 0,35 per bewoner/per dag**, voor alle bewoners met een B, C, Cc of Cd-profiel. Voor de Vlaamse Ouderenraad moeten alle bewoners in woonzorgcentra kunnen rekenen op omkadering in functie van vroegtijdige zorgplanning, palliatieve zorg en levenseinde zorg. Dus ook mensen met een O, A en D-profiel.

Bovendien moet die palliatieve zorg en vroegtijdige zorgplanning ook veel kwaliteitsvoller gebeuren. Dat is onmogelijk met amper 35 cent per dag. Concreet komt dit neer op een werkkraft die in minder dan één dag per week de palliatieve zorg, vroegtijdige zorgplanning en levenseindezorg voor 90 bewoners moet opnemen. Dat moet beter.

De Vlaamse Ouderenraad vraagt om minstens een financiering van een halftijdse werkkraft per een gemiddelde van 90 bewoners te voorzien. Daarmee zou de kost voor deze personele omkadering +/- € 30 000 per jaar bedragen, wat overeenkomt met een palliatief forfait van € 0,91 per bewoner/per dag. Tegen 2025 komt dat neer op een geschatte meerkost van **20 miljoen euro**.

De **totale meerkost** voor de uitbreiding van de woongelegenheden in woonzorgcentra volgens de erkenningskalender, de 100% RVT-dekking voor alle bewoners met zware zorgnoden (inclusief D-profiel) en de financiering van de palliatieve functie voor alle bewoners bedraagt in totaal meer dan **275 miljoen euro voor woonzorgcentra tegen 2025**.

2.3. De RVT-dekking en uitbreiding van de centra voor kortverblijf (type 1) tegen 2025

Een centrum voor kortverblijf type 1 biedt **tijdelijk verzorging en opvang aan ouderen**. Elk centrum maakt deel uit van een woonzorgcentrum of centrum voor herstelverblijf. Momenteel is er geen RVT-

financiering voorzien voor de centra voor kortverblijf type 1, terwijl we in de praktijk vaststellen dat ook daar de zorgnoden steeds zwaarder worden. Voor de Vlaamse Ouderenraad moeten ook bewoners in kortverblijf kunnen rekenen op een RVT-omkadering.

Als we uitgaan van een volledige dekking van de bijkomende erkenning voor alle ouderen met zware zorgnoden in de centra voor kortverblijf dan bedraagt de meerkost hiervoor vandaag 9 miljoen euro. Verder volgen we ook hier de erkenningskalender, die tegen 2025 uitgaat van 2767 woongelegenheden in kortverblijf. Samen komen we daarmee op een totaal van bijna **19 miljoen euro** tegen 2025.

2.4. De versterking en uitbreiding van de gezinszorg

Diensten voor gezinszorg ondersteunen verschillende doelgroepen. Toch zijn ouderen hun grootste doelgroep. Het voorziene groeipad voor de gezinszorg bedraagt 4%. Door de zware besparingen kwamen er in 2015 en 2016 echter nauwelijks uren gezinszorg bij, en nadien werd een groeipad van 2,5% vooropgesteld. Toch is er nood aan die 4%, zowel met oog op de groeiende vraag naar gezinszorg door de kortere verblijfsduur in ziekenhuizen, de toename van het aantal ouderen en de keuze om zo lang mogelijk thuis te wonen, als om de kwaliteit van de zorg en ondersteuning te kunnen versterken.

Tegelijk pleiten we voor investeringen in de kwaliteit van de diensten voor gezinszorg. Dit door de omkaderingsnorm te verhogen van 1 VTE op 120 geholpen gezinnen naar 1 VTE op 100 gezinnen. Dit komt neer op 187 extra medewerkers. Geraamd aan € 60 000 per VTE betekent dit een investering van € 11 200 000.

Als we uitgaan van het groeipad van 4% is er in 2025 nood aan **23 291 219** uren gezinszorg. Tegelijk verhogen we de geschatte omkaderingsnorm. De geschatte meerkost daarvan tegen 2025 ligt op **195 miljoen euro** per jaar.

2.5. Noodzakelijke budget voor lokale dienstencentra

In 2019 komt het totale aantal erkende lokale dienstencentra op 269 te liggen. Daarmee tellen nog steeds tal van gemeenten geen lokaal dienstencentrum, of te weinig lokale dienstencentra voor de omvang van de stad of gemeente.

Alvast één erkend lokaal dienstencentrum voorzien in alle 143 gemeenten die er vandaag nog geen hebben, komt neer op een meerkost van 6 miljoen euro.

Gezien de vernieuwde rol van de lokale dienstencentra, gericht op mensen in een kwetsbare situatie in de buurt, en de groeiende groep ouderen die zo lang mogelijk thuis blijft wonen, pleit de Vlaamse Ouderenraad evenwel voor de realisatie van de programmatie voor lokale dienstencentra, wat neerkomt op een totaal van 618 lokale dienstencentra tegenover 269 vandaag. Concreet betekent dit een meerkost van **14 miljoen euro tegen 2025**.

3. Samenvatting

Wil de volgende Vlaamse regering dus inzetten op het versterken van de kwaliteit van zorg in woonzorgcentra, het bewaken van het aanbod in de ouderenzorg en inzetten op een sterkere thuiszorg, dan moet er tegen 2025 minimaal een extra budget vrijgemaakt worden van **503 miljoen euro voor de ouderenzorg**.

- Woonzorgcentra: 275 miljoen euro
- Centra voor kortverblijf: 19 miljoen euro
- Diensten voor gezinszorg: 195 miljoen euro
- Lokale dienstencentra: 14 miljoen euro
- **Totaal: 503 miljoen euro**

4. Meer info?

De bredere eisen en verwachtingen van de Vlaamse Ouderenraad naar aanleiding van de verkiezingen van 25 mei 2019 vind je in [dit memorandum](#).

5. Bijlage: detail berekeningen

5.1. Woonzorgcentra

100% RVT-dekking:

Bewoners WZC	
Referentieperiode 2016/2017	
ROB-B #bewoners	2768
ROB-C #bewoners	1976
ROB-Cdem #bewoners	7336
ROB - D bewoners	2687

Gemiddelde reconversiekost voor B, C en Cdem: € 19,92

Verschil ROB/RVT voor D: € 74,70 - € 36,99 = € 37,71

Kostprijs RVT WZC	
RVT BCCdem	€ 87 831 264
RVT D	€ 36 984 271

Totale meerkost 100% RVT: **€ 124 815 535**

Verdere groei:

Aantal woonegelegenheden:

	1/07/2018	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Maximale erkenningscap.		2020	126	599	599	599	599	599	598
Totaal	81 030	82040	82166	82765	83364	83963	84562	85161	85759

Kostprijs van een RVT-woonegelegenheid op jaarbasis, met inbegrip van 2% indexering:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kost RVT (jaar):	€ 27 266	€ 27 811	€ 28 367	€ 28 934	€ 29 513	€ 30 103	€ 30 705

Meerkost uitvoering erkenningskalender met RVT-financiering, vertrekkend vanaf de ca. € 124 815 535 voor 100% RVT-dekking vandaag:

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
€ 128 250 988	€ 147 474 683	€ 167 416 025	€ 188 096 032	€ 209 536 272	€ 231 758 883	€ 254 755 878

5.2. Uitbreiding palliatieve functie in woonzorgcentra

Groei van het aantal bewoners per profiel (binnen erkenningskalender, volgens huidige verhoudingen):

	2019	2020	2 021	2 022	2 023	2 024	2025
BCCd	62 555	63 011	63 467	63 923	64 379	64 835	65 290
O, A en D	19 611	19 754	19 897	20 040	20 183	20 326	20 469
Totaal	82 166	82 765	83 364	83 963	84 562	85 161	85 759

Kostprijs van de palliatieve functie vandaag (enkel voor B, C en Cd):

- Geraamd aantal bewoners met profiel B, C en Cd in 2019: 62 555
- Kostprijs aan € 0,35 financiering: **€ 7 991 376**

Kostprijs van de uitgebreide palliatieve functie in 2025 (voor alle bewoners):

- Aantal bewoners volgens erkenningskalender: 85759
- Kostprijs aan € 0,91 financiering: € 28 484 852

Meerkost versterking palliatieve functie ten opzichte van vandaag: € 20 493 476

5.3. Centra voor kortverblijf

Aantal woongelegenheden in referentieperiode 2016/2017:

Profiel	Aantal
B	769
C	208
Cd	202
D	41

Gemiddelde reconversiekost voor B, C en Cdem: € 19,92

Verschil ROB/RVT voor D: € 74,70 - € 47,04 = € 27,66

Kostprijs RVT KV	
RVT BCCdem	€ 8 572 273
RVT D	€ 413 932

Totale meerkost 100% RVT-dekking: € 8 986 205

Verdere groei:

Uitbreiding aantal woonegelegenheden kortverblijf:

	1/07/2018	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Max. erkenningscap.		132	0	47	46	46	46	46	46
Totaal	2 424	2490	2490	2537	2583	2629	2675	2721	2767

Kostprijs van een RVT-woonegelegenheid op jaarbasis, met inbegrip van 2% indexering:

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Kost RVT (jaar):	€ 27 266	€ 27 811	€ 28 367	€ 28 934	€ 29 513	€ 30 103	€ 30 705

Meerkost uitvoering erkenningskalender met RVT-financiering, vertrekkend vanaf de € 8 986 205 voor 100% RVT-dekking vandaag:

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
€ 8 986 205	€ 10 473 037	€ 11 987 381	€ 13 558 110	€ 15 186 872	€ 16 875 362	€ 18 625 317

5.4. Groeipad diensten voor gezinszorg

Jaartal	Budget gezinszorg	Groeivoet
2 017	€ 653 502 000	
2 018	€ 669 839 550	102,5%
2 019	€ 686 585 539	102,5%
2 020	€ 725 268 960	104,0%
2 021	€ 754 279 719	104,0%
2 022	€ 784 450 907	104,0%
2 023	€ 815 828 944	104,0%
2 024	€ 848 462 102	104,0%
2 025	€ 882 400 586	104,0%

 Verschil 2025-2019: **€ 195 815 047**

We veronderstellen dat het groeipad reeds voorzien in op inflatie. Hier wordt dus niet bijkomend geïndexeerd. Met ingang van 2020 is de bijkomende investering van 11 200 000 voor de verhoging van de omkaderingsnorm voorzien.

5.5. Uitbreiding aantal lokale dienstencentra

Aantal lokale dienstencentra:

- in 2019: 269 dienstencentra
- in programmatie: 618 dienstencentra

Kostprijs van een lokaal dienstencentrum (à rato van privé LDC in Vlaams Gewest, en met inbegrip van 2 % indexering)

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
€ 32 769,76	€ 33 425,16	€ 34 093,66	€ 34 775,53	€ 35 471,04	€ 36 180,46	€ 36 904,07	€ 37 642,15

Meerkost tegen 2025:

- Kostprijs vandaag: € 8 991 366,75
- Kostprijs volledige programmatie in 2025: € 23 262 850,95

Meerkost volledige programmatie: € 14 271 484,20